

Válek, Vlastimil

Sborník Franku Wollmanovi k sedmdesátinám

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1959, vol. 8, iss. D6, pp. 140-141

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108721>

Access Date: 28. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ostrý soud o dnešním významu a životnosti Racinových dramát. Také nové studie a monografie, které jsme poznali v poválečných letech, pokoušely se osvětlit některé problémy Racinovy estetiky a kompozice, jako např. práce J. Pommiera, R. Jasinského, J. G. Cahena či A. Adama, jehož několikasvazkové dílo *Histoire de la littérature française au 17e siècle* představuje bezpochyby dnešní stav vědeckého bádání o francouzské literatuře v tomto století, a tedy také o J. Racinovi.

Pokrokem je možno nazvat i nové dvousvazkové vydání Racinových (*Œuvres complètes*) (Paris, Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade, 1951—1952), které omladilo, leč plně nenahradilo klasickou kritickou edicí Paul Mesnarda (8 sv., Paris, Hachette, 1885—1888). Vydavatel nového souboru Racinova díla lyonský romanista *Raymond Picard* poukázal již dříve na některá nedopatření Mesnardova vydání (*Notes sur le texte des tragédies de Racine*, *Revue d'Histoire littéraire de France*, 1949, 267—269) a stejně tak učinil i ve své monografické práci *La Carrière de Jean Racine* (Paris, Gallimard, 1956). Po léta prováděná šetření a studia racinovských materiálů poskytla prof. Picardovi velmi zajímavé zprávy a doklady o životě, díle a působení J. Racina a nadto umožnila mu přesnější pohled do některých problémů dílčích, zvláště v poznání Racinova vztahu k jansenistům a Port-Royalu, k divadlu a hercům, k vládnoucí třídě a dvoru Ludvíka XIV., k Akademii a šlechtické společnosti. Zisk těchto bádání podává prof. R. Picard v rozsáhlé práci, která racinovské badatele potěší usnadněním někdy velmi obtížných průzkumů a studia pramenů a pomocné literatury, s názvem *Corpus Racinianum. Recueil-inventaire des textes et documents du XVIIe siècle concernant Jean Racine* (*Annales de l'Université de Lyon*, IIIe série. Lettres. Fasc. 28. Paris, „Les Belles lettres“, 1956, 393 p.).

Prof. Picard prohlédl a zaznamenal takřka všechny mu dostupné zdroje zpráv: knihy, paměti, korespondence, časopisy, dobové rýmovačky i pamflety, úřední zápisy, akta kupních smluv a výplat Racinových pensí a odměn až do úmrtního roku básníkovy 1699 velmi podrobně, později do r. 1710 jen ve výběru nejzávažnějšího materiálu s připojením podstatných částí ze *Saint-Simonových Pamětí*. Jeho pilná snůška zpráv střídá údaje velmi různorodé v chronologickém sousedství; avšak je v podstatě jakousi reálnou kostrou Racinova životopisu. Metodický problém Picardovy práce spočíval v hodnocení těchto zpráv, ve vážení jejich významnosti a věrohodnosti. Proto se tu střídají částky otištěné in extenso se stručnými, ale vždy podstatu věci postihujícími registry, doplněnými vysvětlivkami a poznámkami. Pokud jsou tyto zprávy obsaženy v základních a celkem dostupných dílech, spokojil se autor jen odkazem na místo jejich zveřejnění, zvláště v Mesnardově kritickém vydání Racinova díla a v edici Picardově.

Pořadí chronologického sledu si žádal základní plán autorův ve snaze zachytit v plně širí pořadí závažných událostí, které zasáhly do básníkovy života a díla, nebo těch, v kterých se opět velmi citlivě odráží Racinův poměr k době, společnosti a soudobé ideologii. Velmi vítané je soustavné sledování rejstříků o provozu Théâtre-Français s udáním hry, počtu návštěvníků a tržby vstupného, prozrazujícím jisté výkyvy v Racinově divadelní oblíbení a v zájmu diváků o jeho hry. Picard tu upozornil např. na neúplnost údajů H. C. Lancasterovy knihy *The Comédie Française (1680—1701)*, plays, actors, spectators, finances (Baltimore 1941), která ve svém výčtu pominula všechna představení hraná herci tohoto divadla v královských zámcích, tedy mimo vlastní scénu. Kořen omylu spočíval v neúplnosti mikrofilmu, jenž byl americkému badateli zdrojem zpráv. Jiná nedopatření se týkají správného datování dokumentů a zpráv, při jejichž vročení pisatelé projevívali často nepatrnou přesnost a jež i Mesnard přijímal optima fide. Rozdíly v časovém určení jsou tu mnohdy velmi podstatné a závažné; jejich korekci lze vyloučiti nejeden nesoulad. Opravdovým přínosem jsou však Picardem objevená sdělení z rukopisných pramenů a soupis právních a notářských aktů, týkajících se Racinovy osoby, z fondů národního archivu pařížského, která často doplňují nebo opravují starší práci de Gronchyho (*Documents inédits relatifs à Jean Racine et à sa famille*. Paris 1892). Picardovu knihu doplňuje bohatá a pečlivě roztríděná bibliografie pramenů i jmenový rejstřík. Připomeňme závěrem ještě hořký a oprávněný stesk prof. Picarda na nedostatek souladu a styku mezi vědeckými pracovníky, z nichž někteří úmyslně „zastírají vlastní stopy, neochotně sdělují své prameny a často se spokojí jen neúplnými, nebo dokonce klamnými informacemi“. Picard právem zdůrazňuje nutnost a užitečnost kolektivního sblížení pracovníků na témže úseku vědecké práce, neboť také on poznal tíhu vědce izolovaného a prinuceného zmáhat osamocené úkol tak odpovědný, jaký jest *Corpus Racinianum*.
Vladimír Štupka

Sborník Franku Wollmanovi k sedmdesátinám.

U příležitosti sedmdesátých narozenin profesora Franku Wollmana vydala filosofická fakulta brněnské university v roce 1958 péčí Státního pedagogického nakladatelství sborník prací *Franku Wollmanovi k sedmdesátinám*; redigoval ho doc. dr. Artur Závodský.

Sborník, který je velmi rozsáhlý (má téměř 700 stran), soustředil příspěvky ze tří oblastí: první část obsahuje 30 statí z okruhu mezislovanských vztahů, druhá (15 statí) příspěvky, týkající se lidové slovesnosti a jejího vztahu k literatuře, třetí část (11 statí) zabírají studie o dramatice. Toto rozdělení odpovídá třem hlavním oblastem, jimž se ve svém vědeckém díle prof. F. Wollman věnuje.

Sborník *Franku Wollmanovi k sedmdesátinám* shrnuje články jednak příspěvatelů zahraničních, jednak československých. Ze zahraničních odborníků zaslali své práce A. Schmaus (K. Herloszsohn und die serbische Volksdichtung), R. Kovjanić (Djuro Daničić a Bratislavi), E. Georgiev (P. R. Slavejkov i Jan Neruda), M. Boršnik (Petr Bezruč med Slovenci), T. St. Grabowski (Dorobek literackonaukowy Mariana Szyjkowskiego), P. R. Bogatyrev (K voprosu o sravnitel'nom izučenii narodnogo slovesnogo, izobrazitel'nogo i choreografičeskogo isskustva u slavjan), A. Cronia (Un motivo boccaccesco nella poesia popolare srbo-croata?), J. Magnuszewski (Z rozvažana nad „Tragediä žebračä“) a J. Badalić (Česka i slovačka drama u hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu). Z naší země přispělo do sborníku českými a slovenskými studii a články celkem 47 pracovníků z vysokých škol i jiných odborných pracovišť. Nejvíce příspěvků pochází od pracovníků filosofické fakulty v Brně, na niž prof. Wollman stále působí.

Na závěr sborníku je připojen *Soupis prací Franška Wollmana za léta 1948–1958*, který sestavil dr. Jiří Krystýnek.

O výtvarnou složku sborníku se postarala Věra Fridrichová (obálka, návrh vazby, tři kresby) a Ferdiš Duša, který přispěl krásným dřevorytem. Vlastimil Válek

Návštěva z Polska.

Filosofická fakulta brněnské university byla v dubnu 1958 počtána návštěvou významné polské anglistky prof. Margaret Schlauchové. Tato pokroková vědecká pracovnice, rodilá Američanka, byla přinucena opustit rodnou zemi zákroky neblaze proslulého Výboru pro vyšetřování neamerické činnosti. Svůj druhý domov i možnost pokračovat ve vědeckém bádání a pedagogické činnosti našla v lidově demokratickém Polsku, kde působí jako profesorka anglické filologie na varšavské universitě. Ve vědeckém světě je profesorka Schlauchová vedle řady časopiseckých statí a článků známa především třemi podnětnými knižními studii. Za války vydala v londýnském nakladatelství Allen & Unwin vědecko-popularisační úvod do studia cizích jazyků *The Gift of Tongues* (1943); r. 1956 vyšla pětí nakladatelství Polské akademie věd její kniha *English Medieval Literature and Its Social Foundations*, podávající rozbor a výklad vývoje anglické literatury od nejstarších psaných památek k začátkům renesance: v též roce vydalo londýnské nakladatelství Wattsovo její dílo *Modern English and American Poetry, Technique and Ideology*, zabývající se veršovou technikou vybraných moderních anglických a amerických básníků ve vztahu k ideovému obsahu jejich poesie.

Thematem první přednášky, kterou Margaret Schlauchová proslavila na našem území, byla hovorová angličtina tudorovské doby (9. dubna na filologické fakultě Karlovy university v Praze). Následujícího dne navštívila filosofickou fakultu v Brně, zúčastnila se přátelské odpolední besedy s přednášejícími a posluchači anglistiky a večer promluvila na thema „The Merchant of Venice and Roman Rhetoric“. Zajímavě ukázala, že v uvedené Shakespearově tragikomedii jsou kombinovány motivy „příjemné“ i „nepříjemné“, obojí stejnou měrou nepravděpodobné; přesto však hra byla úspěšná ve své době a zůstává živá a přesvědčivá dodnes, poněvadž nositeli „nepravděpodobného příběhu“ jsou realistické, životné charaktery. Podrobněji se prof. Schlauchová zabývala rozbohem scény soudního přelíčení a dovodila, že tuto scénu, jež je z hlediska reálné soudní praxe absurdní, lze lépe pochopit ve světle starých římských *controversias*, praktických cvičení v řečnickém umění, jež byly v době renesanční obnoveny jako součást výuky i na anglických školách. Podle M. Schlauchové scéna soudního přelíčení je imaginární situací obdobnou těm, které rétoři předkládali svým studentům jako podklad k vypracování a přednesení vzorného řečnického projevu. Znalost středověkých *exempla* a římských *controversias*, jak prof. Schlauchová v závěru své přednášky zdůraznila, nám do značné míry napomáhá pochopit, proč scéna soudního přelíčení v *Kupci benátském* mohla být vysoce oceňována obecenstvem Shakespearovy doby.

Před odjezdem z Československa proslavila prof. Margaret Schlauchová ještě přednášku o Chaucerovi a italské renesanci na filosofické fakultě Komenského university v Bratislavě a opakovala brněnskou přednášku o Shakespearově *Kupci benátském* v Praze.

Lidmila Pantůčková